

Հայաստանի Հանրապետությունում հապալասի արտադրության արժեշղթա

(շուկայի ընդլայնման և շահույթի ավելացման
հնարավորություններ)

Երևան, 2025 թ.

**Հետազոտությունն իրականացվել է ՀՀ Էկոնոմիկայի
նախարարության տնտեսական հետազոտությունների
վարչության կողմից**

Ընդհանրական արդյունք

Հետազոտությունը արդյունքները փաստում են, որ ՀՀ տարածքում առկա են անհրաժեշտ բնակլիմայական պայմանները հապալասի աճեցման և լայնածավալ արտադրության համար: Ուստի հաշվի առնելով ՀՀ աշխարհագրական դիրքը՝ կարող ենք ասել, որ խնդրո առարկա հատապտուղը ունի արտադրության և արտահանման մեծ ներուժ:

- Ուսումնասիրվել է Վրաստանի Հանրապետության փորձը:
- Կազմակերպվել է հանդիպում հապալասի աճեցմամբ և վաճառքով զբաղվող տնտեսավարողների հետ:
- Կատարվել է շուկայի մոնիթորինգ, գնային քաղաքականության և վաճառքների ծավալի ուսումնասիրություն:
- Ուսումնասիրվել են հապալասի տնկիների աճեցման, արտադրման և իրացման պայմանները:
- Կատարվել է հաշվարկ հապալասի աճեցման գործընթացի մեկնարկից մինչև իրացման պահը՝ հիմք ընդունելով տնտեսավարողների կողմից տրամադրված տեղեկատվությունը:
- Ներկայացվել են առաջարկներ, ըստ որոնց կատարվել է հաշվարկ պետական բյուջեի վրա ազդեցության վերաբերյալ և հարկային հավանական մուտքերի մասին:
- Բացահայտվել է հապալասի արտադրման արդիականությունը ՀՀ շուկայում:

Ի՞նչ է հապալասը և ինչո՞վ է օգտակար մարդկային օրգանիզմի համար

Հապալասը (*Vaccinium myrtillus*) փոքրիկ, կլոր, մուգ կապույտ հատապտուղ է, որը պատկանում է թթվասերների ընտանիքին: Այն աճում է հիմնականում սառը կլիմայական և լեռնային շրջաններում: Հայաստանում նույնպես կարելի է գտնել վայրի հապալաս, իսկ վերջին տարիներին զարգանում է ՀՀ-ում հապալասի գյուղատնտեսային արտադրությունը:

Հապալասի պարունակում է հետևյալ օգտակար նյութերը

Հապալասն ունի բարձր կենսաբանական արժեք և պարունակում է՝

Վիտամիններ՝

- Վիտամին C – ուժեղ հակաօքսիդանտ է, օգնում է իմունային համակարգին:
- Վիտամին K – օգնում է արյան մակարդմանը և ոսկրերի առողջությանը:
- Վիտամին A – տեսողության և մաշկի համար:
- B խմբի վիտամիններ – նյութափոխանակության և նյարդային համակարգի համար:

Հանքանյութեր

- Մանգան (Mn) – ոսկրերի զարգացման և նյութափոխանակության համար:
- Կալիում – կարգավորում է արյան ճնշումը:
- Երկաթ – արյան կարմիր բջիջների ձևավորման համար:
- Կալցիում – ոսկրերի և ատամների առողջության համար:

Այլ նյութեր՝

- Անտոցիանիններ – հակաօքսիդանտներ, որոնք տալիս են մրգին մուգ գույնը և պաշտպանում են բջիջները:
- Դիետիկ մանրաթելեր – բարելավում են մարսողական համակարգի աշխատանքը:

Ողջ աշխարհում ԱՏԳ ԱԱ «081040» ծածկագրով արտադրանքի արտահանումը 2024 թվականի տվյալներով կազմում է ավելի քան 6.6 միլիարդ ԱՄՆ դոլար:

- ԵԱՏՄ մաքսային տարածքից արտահանումը 2024 թվականին կազմել է 1.8 մլն ԱՄՆ դոլար, որից 0.9 մլն ԱՄՆ դոլարը ՌԴ-ից և 0.88 մլն ԱՄՆ դոլար Բելառուսից:
- ԵԱՏՄ մաքսային տարածք ներմուծումը կազմել է 126.8 մլն ԱՄՆ դոլար, որից 120.1 մլն ԱՄՆ դոլար ՌԴ, իսկ 4.2 մլն ԱՄՆ դոլար Բելառուս:
- Թուրքիայից արտահանումը 2024 թվականին կազմել է 3.9 մլն ԱՄՆ դոլար, կամ 585 տոննա:
- Թուրքիա ներմուծումը 2024 թվականին կազմել է 2.4 մլն ԱՄՆ դոլար կամ 1103 տոննա:
- Ադրբեջանից արտահանումը 2024 թվականին կազմել է 0.1 մլն ԱՄՆ դոլար կամ 26 տոննա:
- Ադրբեջան ներմուծումը 2024 թվականին կազմել է 0.6 մլն ԱՄՆ դոլար կամ 35 տոննա:
- Վրաստանից արտահանումը 2024 թվականին կազմել է 27.8 մլն ԱՄՆ դոլար, որից 24.2 մլն ԱՄՆ դոլար՝ դեպի ՌԴ,
- Վրաստան ներմուծումը 2024 թվականին կազմել է 0.9 մլն ԱՄՆ դոլար:
- Իրանի Իսլամական հանրապետությունից արտահանումը 2024 թվականին կազմել է 0.002 մլն ԱՄՆ դոլար, ներմուծում չի իրականացվել:

Հապալաս. ներմուծում և արտահանում

Դեպի ՀՀ ԱՏԳ ԱԱ 081040 ծածկագրով արտադրանքի ներմուծման ծավալը, հազար ԱՄՆ դոլար

h/h	Արտահանող երկիր	Ներմուծման ծավալ 2020թ.	Ներմուծման ծավալ 2021թ.	Ներմուծման ծավալ 2022թ.	Ներմուծման ծավալ 2023թ.	Ներմուծման ծավալ 2024թ.
1	Ընդհանուր	91	222	640	1344	1443
2	Պերու	34	76	360	707	507
3	Վրաստան	25	39	88	201	349
4	Մարոկկո	2	26	103	222	280
5	Պորտուգալիա	3	1	7	63	168
6	Այլ	27	80	82	151	139

ՀՀ-ից ԱՏԳ ԱԱ 081040 ծածկագրով արտահանվող արտադրանքի ծավալը, հազար ԱՄՆ դոլար

h/h	Ներմուծող երկիր	Արտահանման ծավալ 2020թ.	Արտահանման ծավալ 2021թ.	Արտահանման ծավալ 2022թ.	Արտահանման ծավալ 2023թ.	Արտահանման ծավալ 2024թ.
1	Աշխարհ	0	0	0	2	20
2	Կատար	0				14
3	ՌԴ	0	0		2	6

Հայաստանում հապալասի բերքը դառնում է ավելի պահանջված իր վիտամինային բաղադրիչների շնորհիվ: Վերջին տարիներին զգալի աճ է գրանցվել դեպի ՀՀ հապալասի ներմուծման ծավալներում: Արտահանման ծավալները դեռևս չնչին են:

- 2024թ-ին ԱՏԳ ԱԱ «081040» ծածկագրով ՀՀ ներմուծված արտադրանքի ծավալը կազմել է 171 տոննա, կամ 1.44 մլն դոլար:
- 2024թ-ին ԱՏԳ ԱԱ «081040» ծածկագրով ՀՀ-ից արտահանված արտադրանքի ծավալը կազմել է մոտ 2 տոննա, կամ 0.02 հազար ԱՄՆ դոլար:

- Ներկայումս ՀՀ տարածքում գործում է հապալասի տնկիների աճեցմամբ զբաղվող 2-3 ֆերմա: Նրանք հիմնականում վաճառում են հապալասի 2 տարեկան տնկիները 3500 ՀՀ դրամ/հատ արժեքով, իսկ 3 տարեկան տնկիները՝ 5000 ՀՀ դրամ/հատ արժեքով:
- Արարատի մարզում գործունեություն ծավալող տնտեսավարողը վերջին 3 տարիների ընթացքում ներմուծել և աճեցրել է մոտ 50000 տնկի, իսկ 2024 թվականի ընթացքում՝ մոտ 5000 տնկի:
- 2024 թվականին տնտեսավարողը իրացրել է մոտ 3 տոննա հապալասի բերք և բերքի շուտ հասնելով պայմանավորված, մայիս ամսվա սկզբին, բերքի մոտ 1 տոննան իրացվել է 12000 ՀՀ դրամ/կգ:
- Մնացած բերքը իրացվել է 4000-5000 ՀՀ դրամ/կգ հունիսից օգոստոս ընկած ժամանակահատվածում:
- Արդեն իսկ Արարատի մարզի, Լոռու մարզի և Արագածոտնի մարզի ևս 3 տնտեսավարող, հարցված տնտեսավարողից ձեռք են բերել տնկիներ և տեղակայել են իրենց դաշտային և ջերմոցային տարածքներում՝ հապալասի արտադրություն սկսելու նպատակով:

Նկար 1-2. Հապալսի երկու և երեք տարեկան տնկի

Նկար 3. Հողում տեղակայված երեք տարեկան տնկի

2. ՀՀ-ում հապալասի արտադրման հնարավոր արժեշղթան (ինտենսիվ այգի և մշակող արդյունաբերություն)

Հապալասի 10000 քմ հողային-գրունտային այգու կառուցման համար անհրաժեշտ դրամական միջոցների բացվածք

- Նախագծի նպատակն է՝ ստեղծել 10000 քմ հապալասի ինտենսիվ այգի՝ հետագայում մշակող արդյունաբերության ոլորտում բերքը օգտագործելու նպատակով:
- Մոդել՝ գրունտային/հողային տեխնոլոգիա + ջերմատնային լուծումներ:
- Արտադրության նպատակ՝ ստանալ բարձր որակի հատապտուղ:

Ներդրումային ուղղություններ	Գումարը ՀՀ դրամով
Հողի խառնուրդ	38,437,500
Հապալասի սածիլներ	31,250,000
Կաթիլային ոռոգման համակարգ	3,000,000
Այլ ներդրումներ	7,000,000
Հողի նախապատրաստում (pH կարգավորում)	5,000,000
Ընդհանուր ներդրումներ	84,687,500
Առաջին տարվա այգու պահպանման ծախսեր	5,000,000
Երկրորդ տարվա այգու պահպանման ծախսեր	4,500,000
Երրորդ տարվա այգու պահպանման ծախսեր	4,000,000
Ընդհանուր	98,187,500
Հատապտղի միջին գինը՝ կգ/ՀՀ դրամ	3000

Արտադրանքի գնային ցուցիչներ

- Հատապտղի իրացման միջին գինը (կգ)՝ 3000 դրամ,
- Գնի հաշվարկների հիմքում ընկած է շուկայական միջին արժեքը:

Ներդրումային ծախսերի ամփոփում

Ներդրումային և պահպանման ընդհանուր ծախս՝

- հիմնական ներդրումներ՝ 84,687,500 դրամ,
- 3 տարվա պահպանման ծախսեր՝ 13,500,000 դրամ,
- ընդամենը՝ 98,187,500 դրամ:

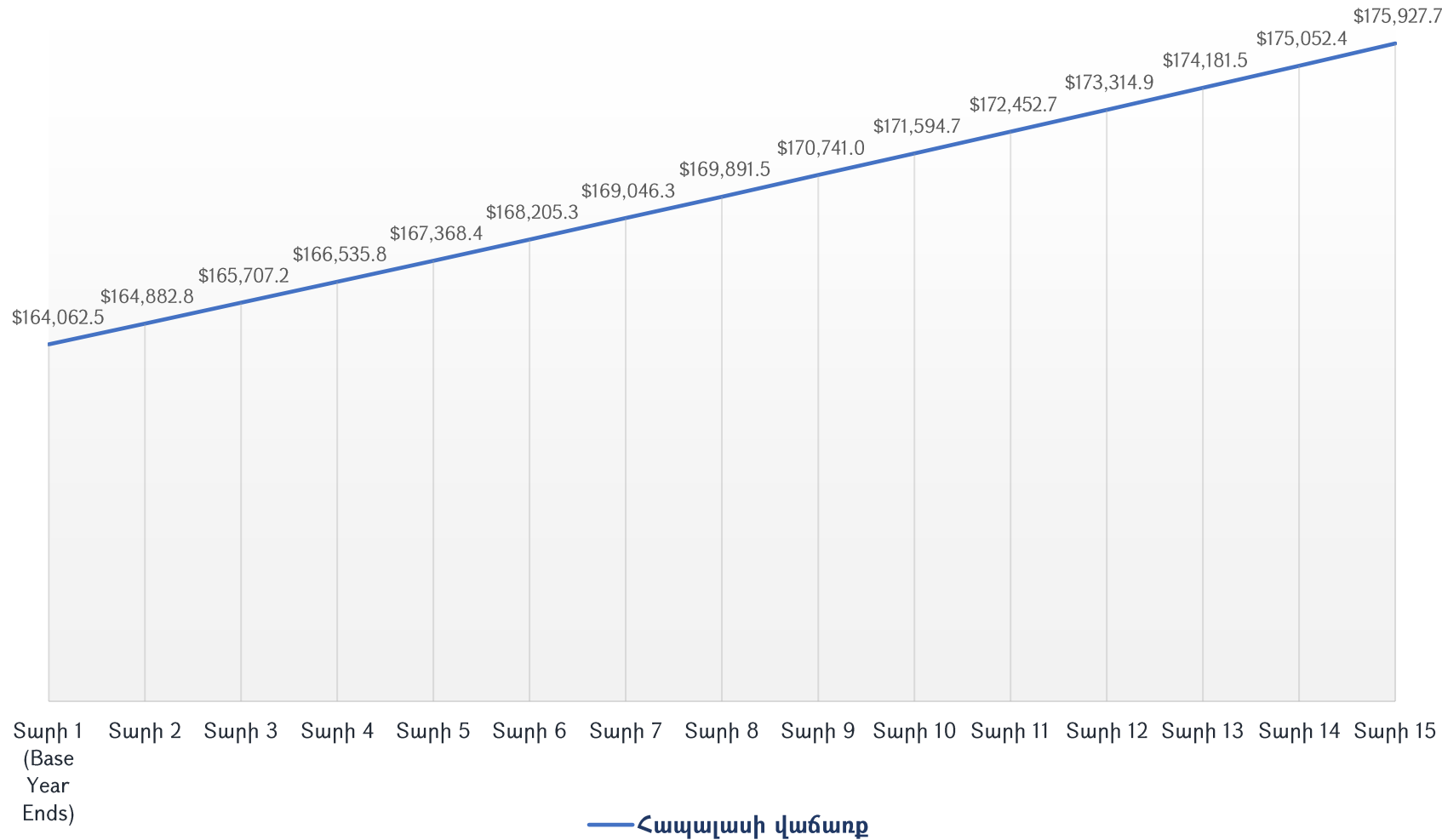
- Ծախսերի 70–75% կազմում են հողի խառնուրդը և սաժիլները:
- Զերմատնային և ոռոգման համակարգերը ապահովում են բերքի որակ և կայունություն:
- Ծախսերը բաշխված են առաջին երեք տարիներին՝ համաձայն ռիսկերի նվազեցման սցենարի (գործառնական ծախսերի կայուն նվազում, շարունակական տեխնիկական վերազինում և այլն):
- Մեկ կգ-ի համար 3000 դրամ վաճառքի գինը հնարավորություն է ընձեռում ձևավորել ֆինանսական կայուն հոսքեր:

Այս ներդրումային փաթեթը նախատեսված է բարձր շահութաբերությամբ հապալասի այգի ստեղծելու համար՝ հարկավոր ենթակառուցվածքներով, վերահսկվող տեխնոլոգիաներով և 3 տարվա հստակ ծախսային պլանով:

Նախագիծն ապահովում է՝

- կայուն շահույթ,
- բարձր որակի արտադրանք,
- երկարաժամկետ ներդրումային արդյունավետություն:

Հապալասի վաճառքի կանխատեսում

Արտադրողականության աճ

- Հապալասի երեք տարեկան թվերի տնկարկին հաջորդող տարիներից հետո սկսում են ավելի շատ բերք տալ:

Ուստի, յուրաքանչյուր հաջորդ տարում վաճառվող պտղի քանակն աճում է և հավելյալ շահույթ է գեներացնում:

Իրացման գնի ինդեքսացիա

Շուկայում հատապտղի գինը կարող է մի քանի տոկոսով բարձրանալ՝

- գնաճի,
- պահանջարկի աճի,
- բարձր որակի արտադրանքի շնորհիվ:

*Հաշվարկի հիմքում ընկած է այն կանխադրույթը, որ տարեկան հասույթը տարեցտարի աճում է շուրջ 0.5%–0.7%-ով:

Հապալասի վաճառքից ստացված շահույթի, ակնկալվող հարկերի և զուտ շահույթի կանխատեսում

Էկոնոմիկայի
Նախարարություն

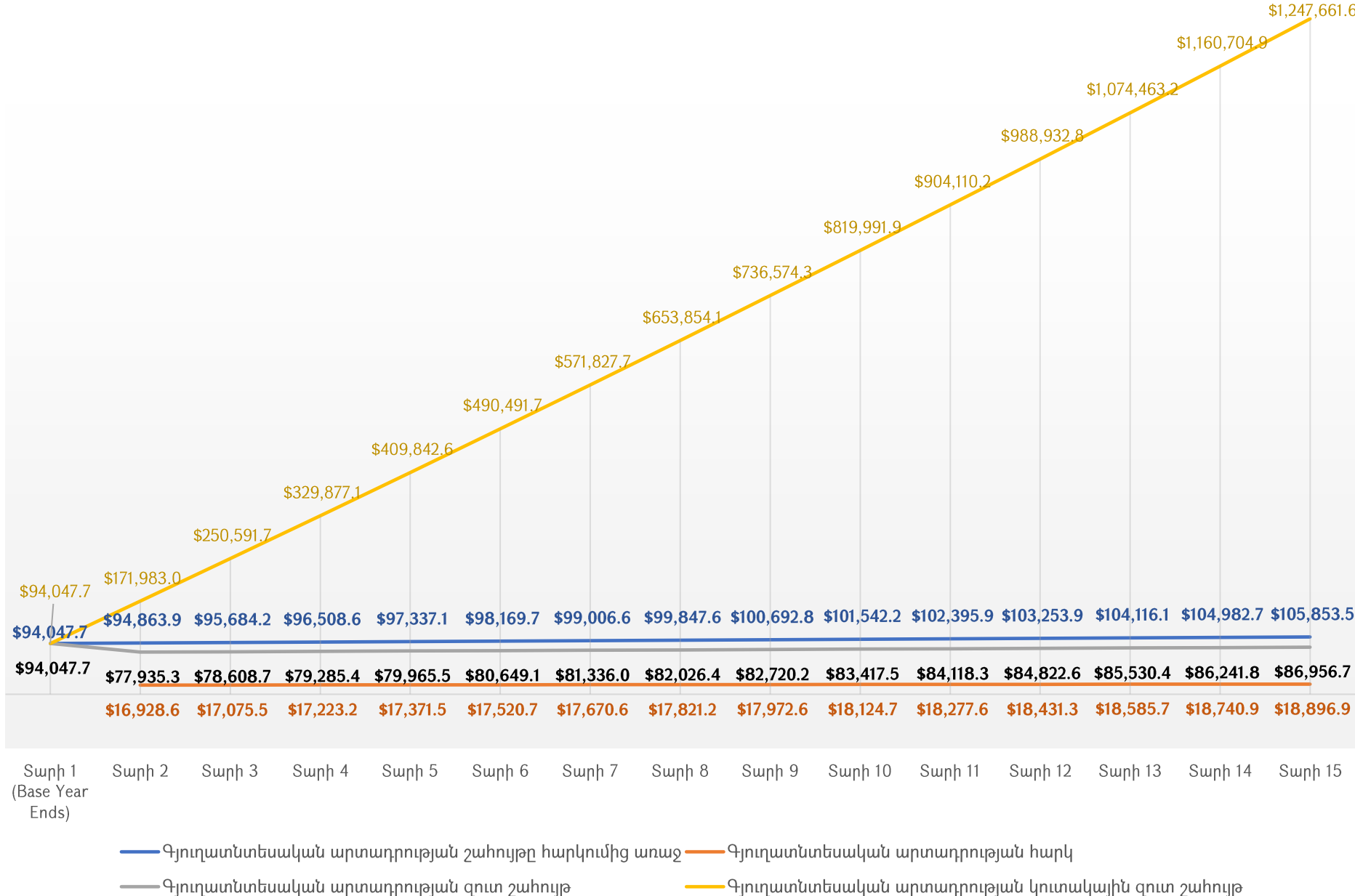
Տարեկան զուտ ակնկալվող շահույթ

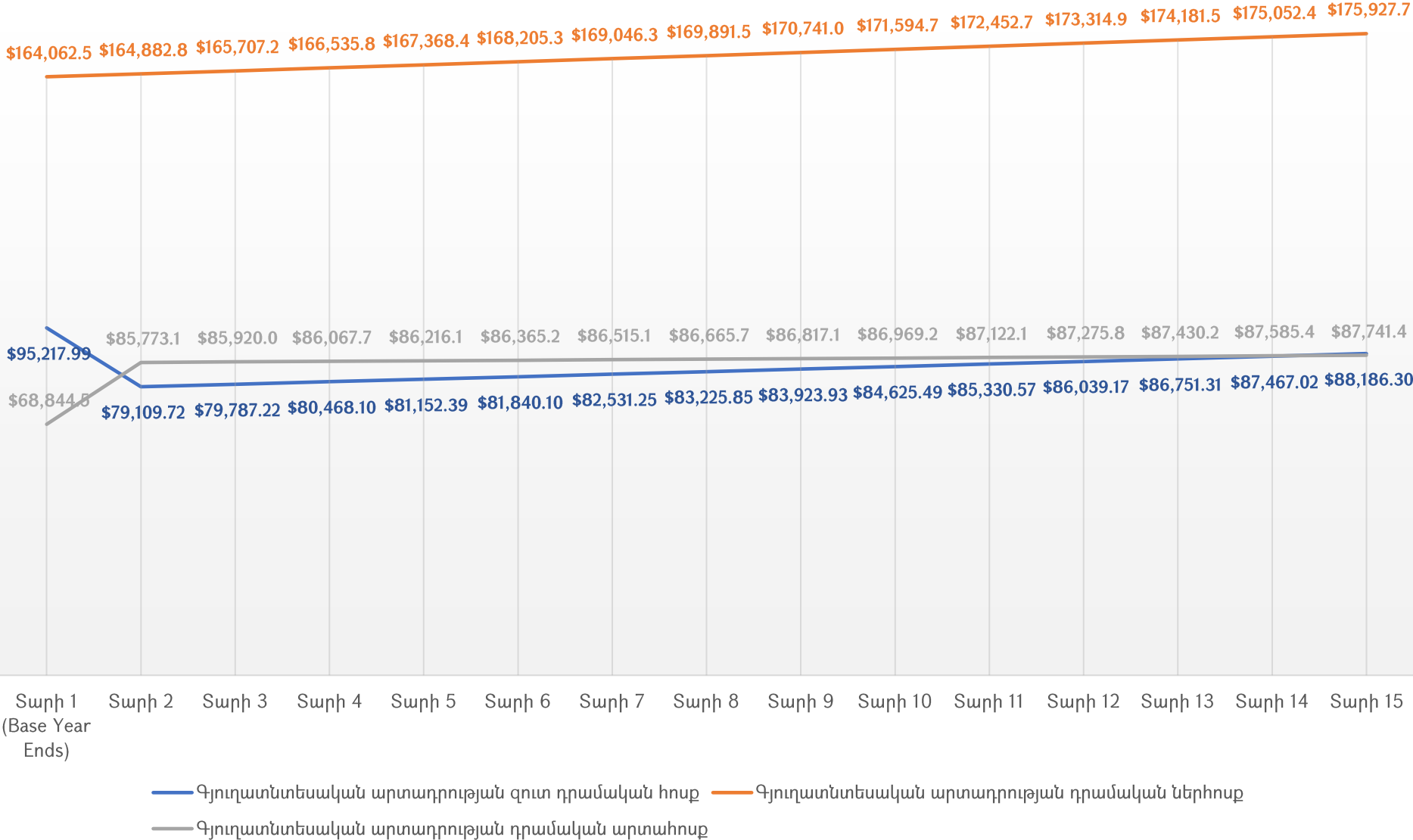
Սկսվում է **\$94,047.7**-ից առաջին տարում, ինչը պայմանավորված է հարկման մոդելով, երկրորդ տարում գրանցում է նվազում կապված հարկերի վճարումով և 15-րդ տարում հասնում է **\$86,956.7**

- Աճը բավական մեղմ է՝ մոտ 1% տարեկան
- Սա նշանակում է, որ բիզնես մոդելը ենթադրում է.
 - գնի փոքր աճ,
 - բերքատվության կայունացում,
 - շուկայի կանխատեսելի զարգացում:

Ակնկալվող շահութահարկ

- Սկսվում է **\$16,928.6**-ից և 15-րդ տարում հասնում է **\$18,896.9**

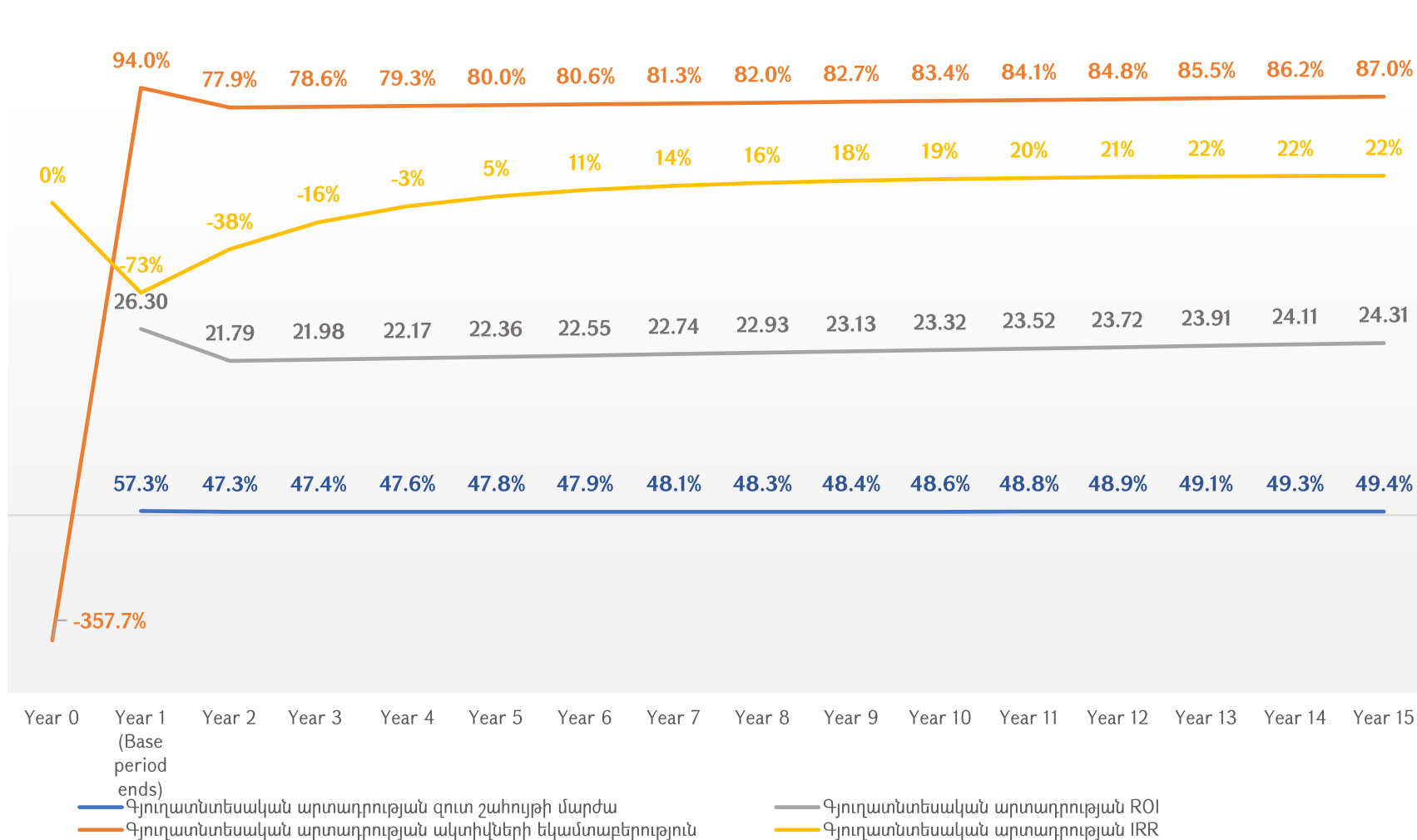

Զուտ դրամական հոսք

- Շահույթը սկսվում է \$164,062.5-ից և 15-րդ տարում հասնում է \$175,927.7:
- Աճը կայուն է և տարեկան մոտ 0.8%–1%:

Ակնկալվում է, որ շահույթը կայուն աճի միտում կարձանագրի:

Հապալասի 10000 քմ հողային-գրունտային հաշվարկային գործակիցներ

IRR-ը ցույց է տալիս նախագծի իրական եկամտաբերությունը՝ հաշվարկված պարբերական դրամական հոսքերով:

- 0-րդ տարի = 0%
 - 1-ին տարում = -73%
- Այս արժեքը նշանակում է, որ առաջին օրացուցային տարում ներդրումն ամբողջությամբ չի վերադարձվել, ինչը նորմալ է երկարաժամկետ նախագծերում:
- 2-րդ տարում = -38%
- Արդեն զգալի վերականգնում կա. բացասական IRR-ն արագ բարձրանում է:
- 4-րդ տարում = -3%
- Նախագիծը գրեթե անցնում է դեպի դրական եկամտաբերություն:
- 5-րդ տարուց սկսած՝ դառնում է դրական
 - 5-րդ տարի = 5%
 - 10-րդ տարի = 19%
 - 15-րդ տարի = 22%

Արտահայտում է՝

- Նախագիծը լիարժեք վերադարձելի է
- IRR = 22% — միջազգային ստանդարտով լավ ցուցանիշ

ROI-ին ցույց է տալիս ներդրված յուրաքանչյուր 1 դրամի արդյունավետությունը

- Տարի 1 – ROI = 26.30

Սկզբնական բարձր հարաբերակցություն, դեռևս ներդրումներն ամբողջությամբ չեն արտահայտվել:

- Տարի 2 – ROI = 21.79
Ծախսերի աճի պատճառով բնական նվազում՝ նորմալ անցումային փուլ:

- Տարի 3–15 – ROI կայուն աճում է (21.98 → 24.31)
 - Արտադրողականության բարձրացում
 - Շահույթի աճ
 - Ծախսերի օպտիմալացում
 - Կայուն արդյունավետություն

Հապալասի հյութի արտադրման գործարանի կառուցման համար անհրաժեշտ գումարային միջոցների բացվածք

- Նախագծի նպատակն է՝ ստեղծել 10000 քմ հապալասի ինտենսիվ այգուց ստացված բերքի՝ տարեկան 31250 կգ., մթերման և վիտամիններով լի հյութի արտադրման գործարան
- Արտադրության նպատակն է ստանալ բարձրորակ հյութ՝ որակի վերահսկմամբ:

Հյութի բաղադրիչներ 1 լիտրի համար	Գումար ԱՄՆ դոլար
Հապալաս 1.67 կգ 1 լիտր հյութ ստանալու համար	8.77
Շաքար / մեղր 50 գ	0.08
Կիտրոնի հյութ (թթվայնության համար) 20 մլ	0.02
Բնական համեմունքներ կամ կայունացուցիչներ	0.05
Ջուր 200 մլ	0.002
Էլեկտրաէներգիա մեկ լիտրի համար	0.5
Ապակե շիշ	0.3
Պիտակ, կափարիչ, տուփ, լոգիստիկա	0.4
Աշխատավարձ մեկ լիտրի հաշվարկով	1.44
Շահութահարկ	1.33
Մեկ լիտրի ինքնարժեք	12.89

Ներդրումային ուղղություններ	Գումարը ԱՄՆ դոլարով
Սարքավորումների արժեք	70000
Գործարանում սարքավորումների տեղադրման արժեք	5000
Աշխատավարձ	27000
Ընդհանուր ներդրումներ	102000
Հյութի միջին գինը՝ լիտր/ԱՄՆ դոլար	18

Արտադրանքի գնային ցուցիչներ

- Հյութի իրացման արժեք (լիտր) - 18 ԱՄՆ դոլար/համարժեք դրամ:
- Գնի հաշվարկների հիմքում՝ միջազգային շուկայում հապալասի հյութի միջինացված արժեք:

Ներդրումային ծախսերի ամփոփում

Ընդհանուր ներդրումային և պահպանման ծախս՝

- հիմնական ներդրումներ (սարքավորումներ)՝ 75000 ԱՄՆ դոլար:
- աշխատատեղ՝ 3:
- աշխատավարձային ֆոնդ՝ 27000 ԱՄՆ դոլար (750 ԱՄՆ դոլար/աշխատատեղ):
- ընդամենը՝ 102.000 ԱՄՆ դոլար:

Հյութի վաճառքի ծավալների և աճի կանխատեսում

Էկոնոմիկայի
Նախարարություն

Արտադրողականության կայուն և կանխատեսելի աճ

Վաճառքները յուրաքանչյուր տարի մոտավորապես աճում են՝

\$1500 – \$2000 միջին տեմպով:

Այս աճը ցույց է տալիս, որ.

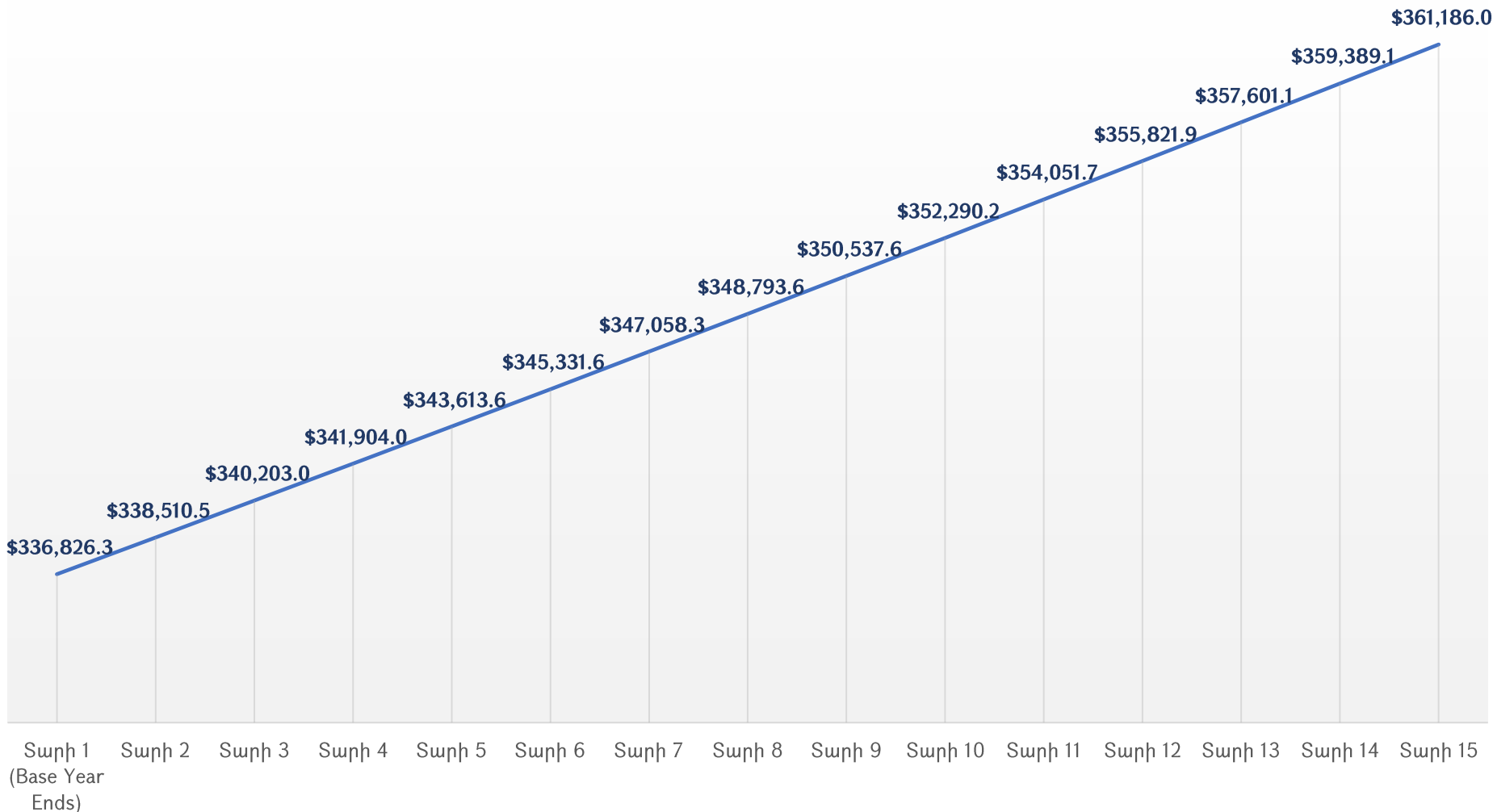
- պահանջարկը կայուն է,
- արտադրությունը չի նվազում,
- շուկան լավ է արձագանքում արտադրանքին:

Գնի տարեկան ինդեքսացիա

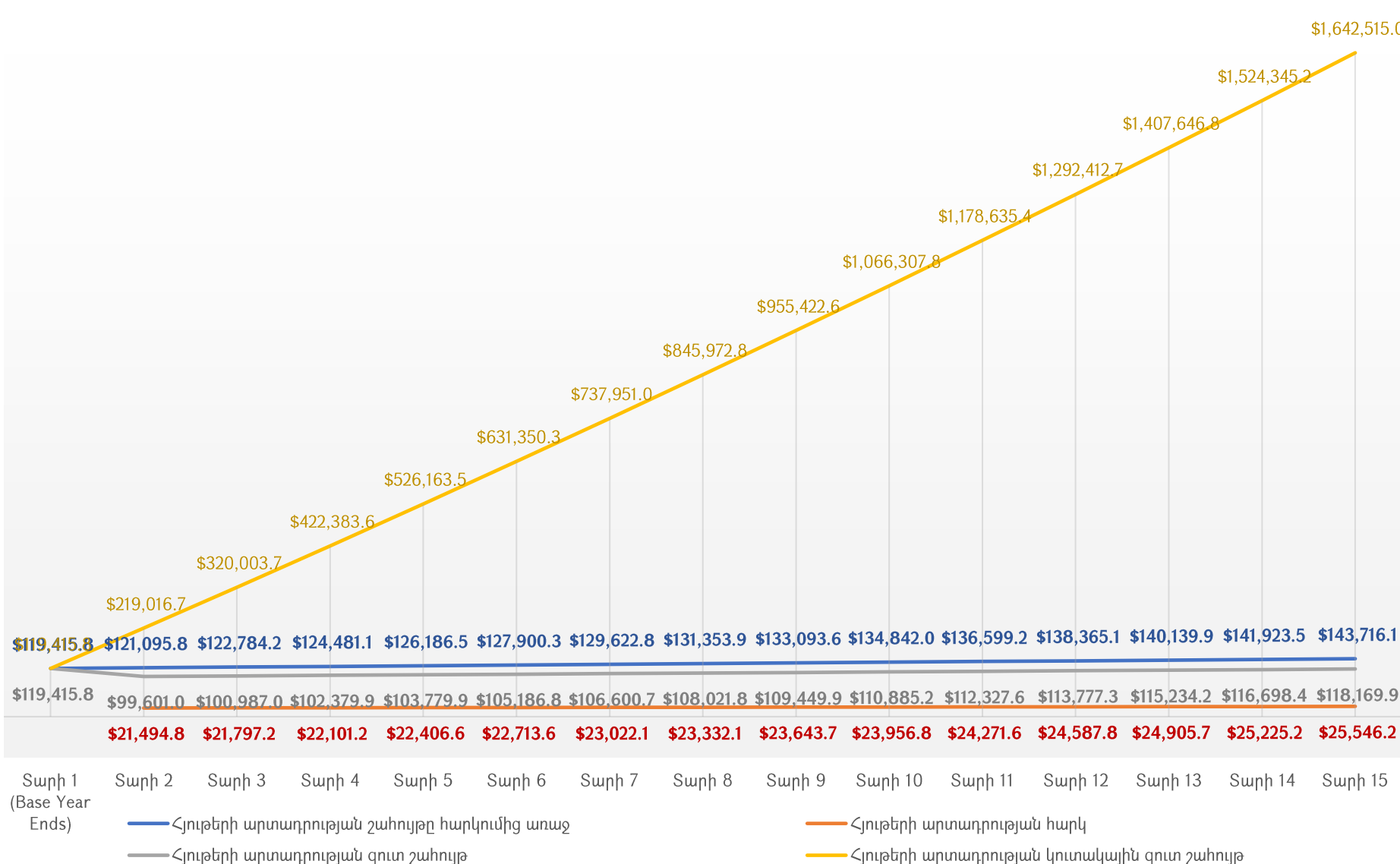
Շուկայում հյութի գինը կարող է մի քանի տոկոսով բարձրանալ՝

- գնաճի,
- պահանջարկի աճի,
- բարձր որակի արտադրանքի շնորհիվ:

*Հաշվարկի հիմքում ընկած է այն կանխադրույթը, որ տարեկան հասույթը տարեցտարի աճում է շուրջ 0.5%–0.7%-ով:

Հապալասի հյուրի վաճառքից ստացված շահույթի, վճարելիք ակնկալվող և զուտ շահույթի կանխատեսում

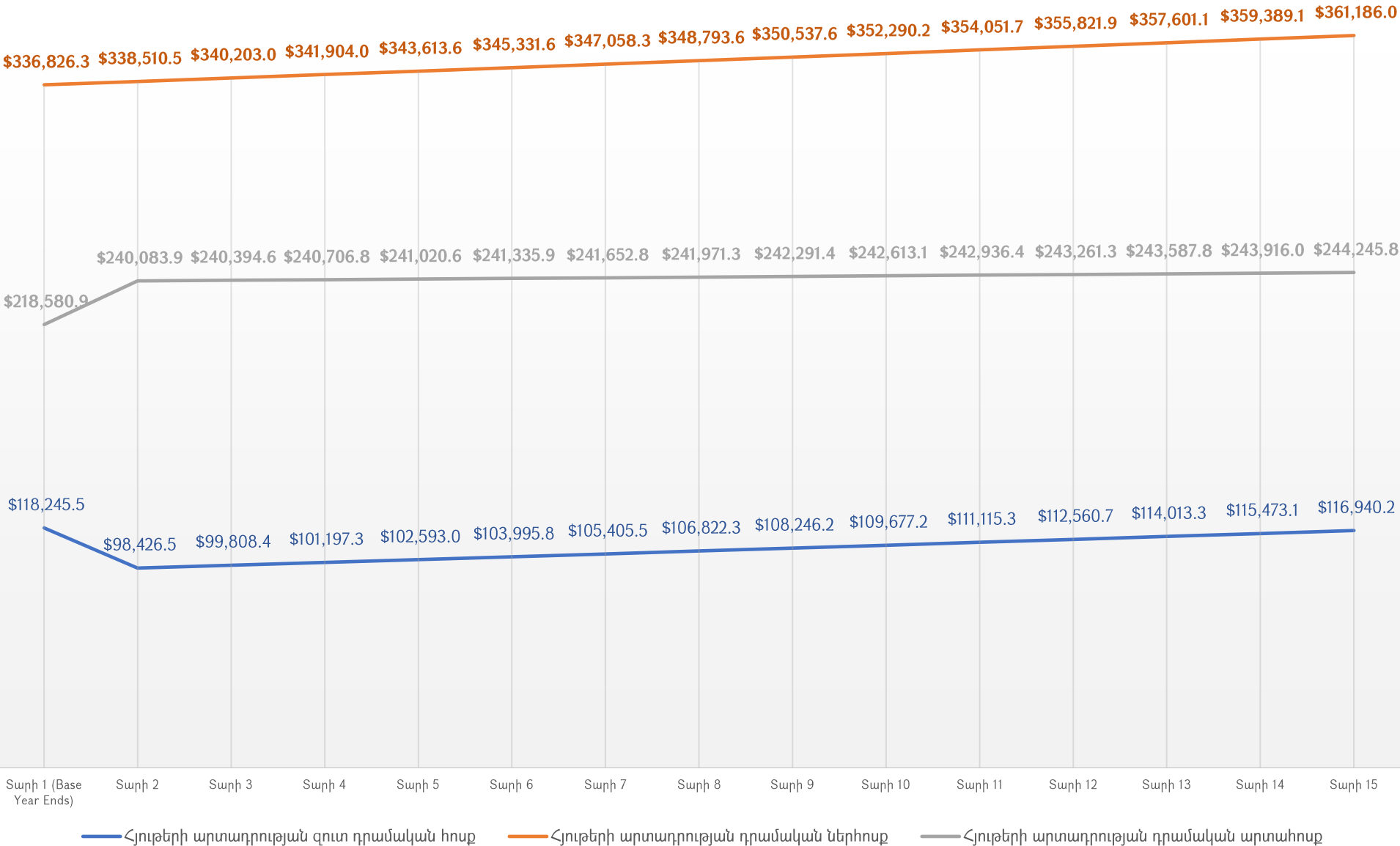
Տարեկան զուտ ակնկալվող շահույթ

Սկսվում է **\$119,415.8**-ից ինչը պայմանավորված է հարկման մոդելով, 2-րդ տարում գրանցում է նվազում կապված հարկերի վճարումով և 15-րդ տարում հասնում է **\$118,169.9**

- Աճը բավական մեղմ է՝ մոտ 1% տարեկան: Սա նշանակում է, որ բիզնես մոդելը ենթադրում է.
 - գնի փոքր աճ,
 - արտադրության կայունացում,
 - շուկայի կանխատեսելի զարգացում:

Ակնկալվող շահութահարկ

- Սկսվում է \$21,494.8-ից և 15-րդ տարում հասնում է \$25,546.2

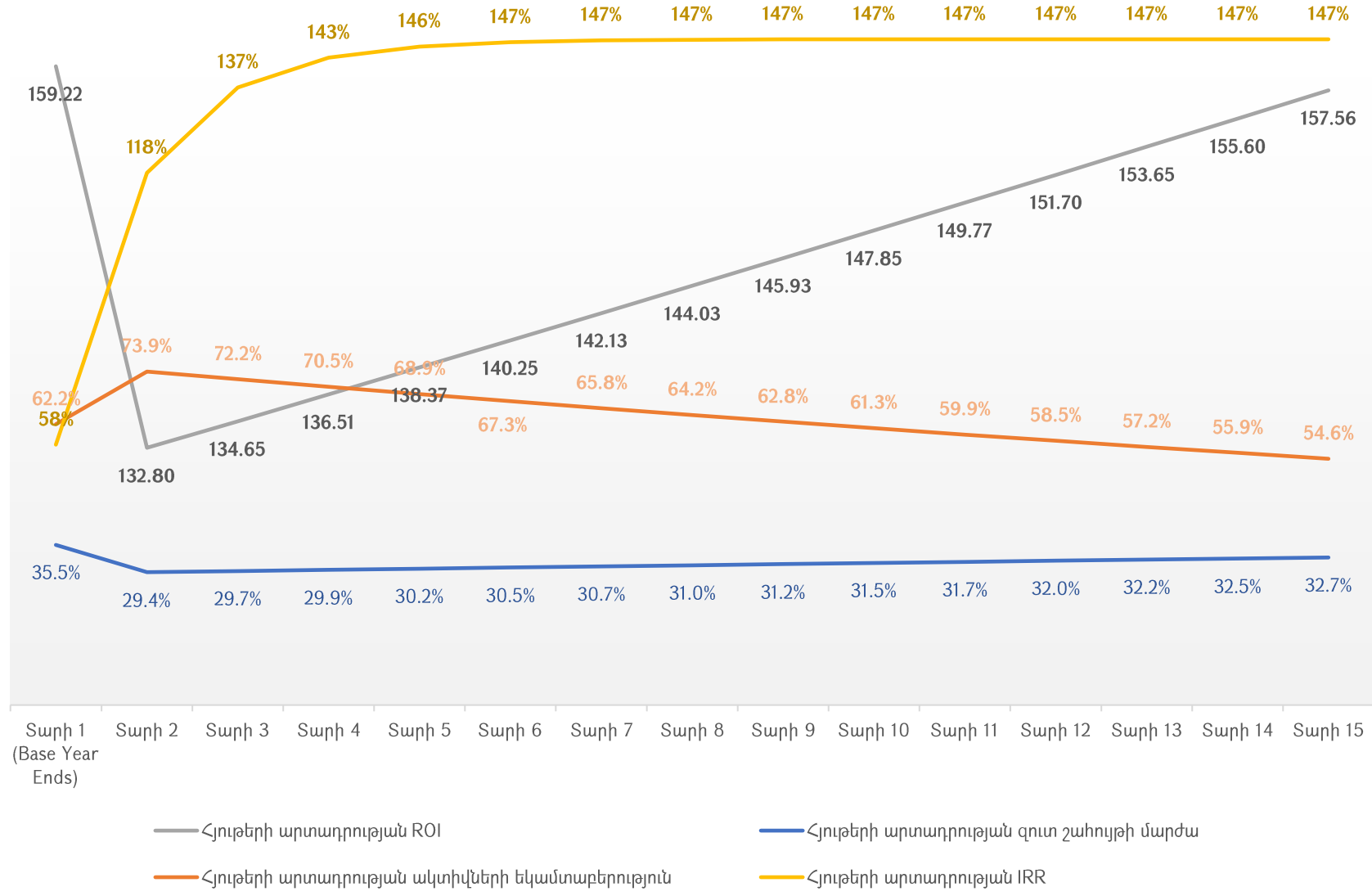
Զուտ դրամական հոսք

- Առաջին տարում՝ **–\$75,000** - ներդրումային ծախս է (սկզբնական կապիտալ):
- 2-րդ տարուց սկսած՝ թվերը դառնում են **դրական և աճող**՝ հասնելով **\$116,940.2**:

Դրամական արտահոսք

- Դրամական արտահոսքը աճում է հարկային պարտավորություններ ի հայտ գալու հաշվին, ինչն էլ իր հերթին նվազեցնում է դրամական ներհոսքը, որը, սակայն, տարիների ընթացքում աճում է:

Հապալասի հյուրի վաճառքի հաշվարկային գործակիցներ

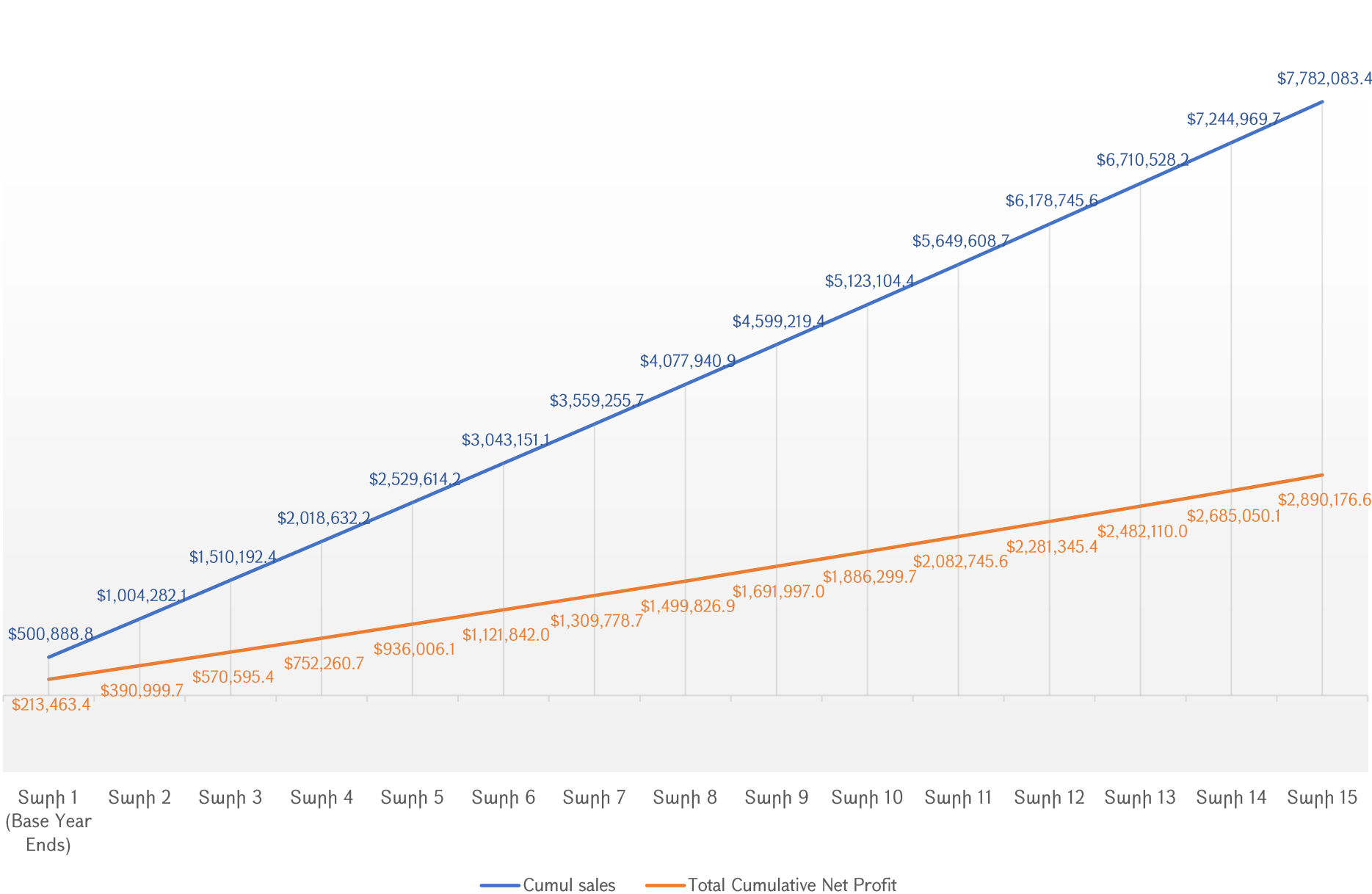
IRR-ը ցույց է տալիս նախագծի իրական եկամտաբերությունը՝ հաշվարկված պարբերական դրամական հոսքերով:

- 0-րդ տարի = 0%
- 1-ին տարում = 58%
Այս արժեքը նշանակում է, որ առաջին օրացուցային տարում ներդրումն ամբողջությամբ վերադարձվել են, ինչը նշանակում է, որ նախագիծը անցնում է դեպի դրական եկամտաբերություն:

ROI-ին ցույց է տալիս ներդրված յուրաքանչյուր 1 դրամի արդյունավետությունը

- Տարի 1 – ROI = 159.2
- Տարի 2 – 132.8, անկումը կապված է գործառնական ծախսերի ավելացմամբ: Այնուհետև 3-րդ տարուց սկսած գրանցվում է կայուն աճ, պայմանավորված ծախսերի խելամիտ կառավարմամբ և գների ինդեքսավորմամբ:

Արժեշդթայի իրականացման դեպքում վաճառքների և զուտ շահույթի կուտակային հաշվարկային կանխատեսումներ

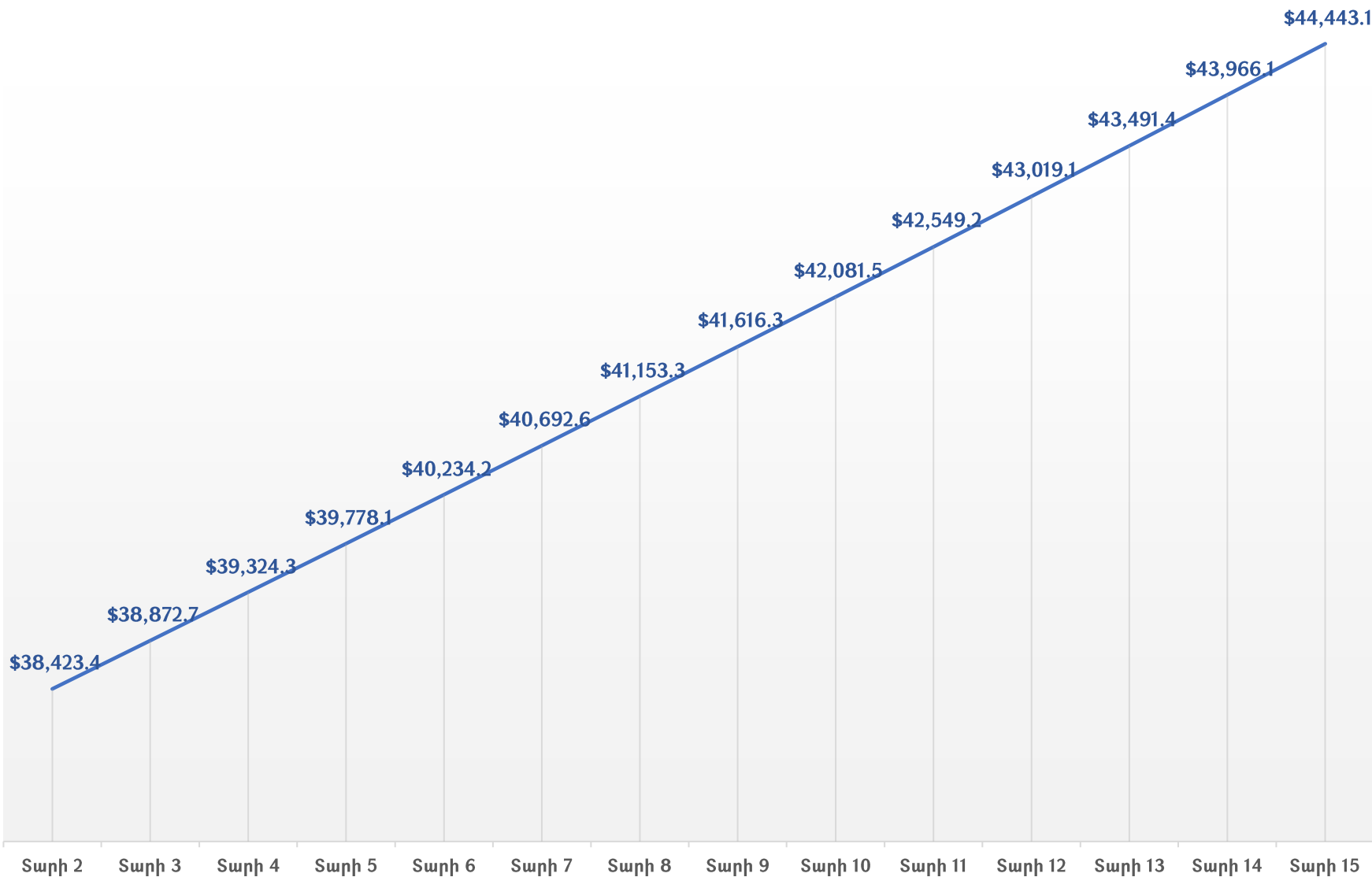
Կուտակային վաճառքի ցուցանիշը ցույց է տալիս՝

- Ցույց է տալիս ամբողջ վաճառվածի կուտակված արժեքը տարիների ընթացքում:
- Տարի 1—ն սկսվում է **\$500,888.8** և աստիճանաբար աճում է մինչև **\$7,782,083.4** (Տարի 15):
- Աճը գծային և կայուն՝ նշանակում է կանխատեսելի և ստաբիլ շուկային պահանջարկ:

Կուտակային զուտ շահույթ՝

- Տարի 1-ում նշված է **\$213,463.4**, և Տարի 15-ում՝ **\$2,890,176.6**: Սա ցույց է տալիս՝ վաճառքով ստացված զուտ փողի կուտակումը (հասույթ – ծախսեր և հարկեր) ժամանակի ընթացքում:
- Հստակ դրական և կայուն աճ՝ նախագծի ֆինանսավորման ստաբիլ վերադարձ:

Արժեշրթայի իրականացման դեպքում շահույթից վճարվելից ակնկալվող շահութահարկի ցուցանիշներ

Շահութահարկի

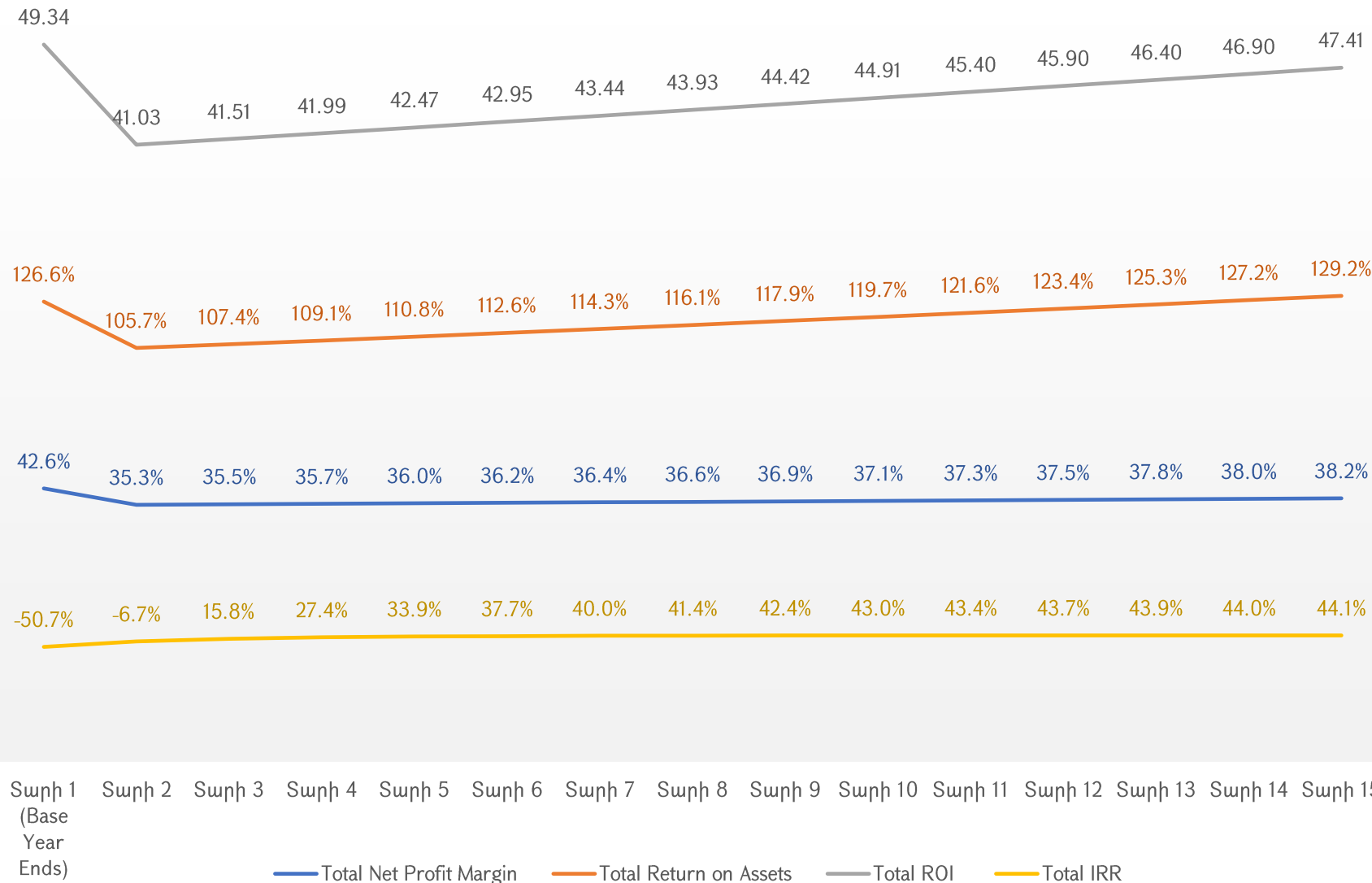
վճարումը

ակնկալվում է սկսված երկրորդ տարվանից : Ակնկալվում է շահութահարկի կայուն աճ արժեշրթայի իրականացման ընթացքում վաճառքի աճի և գործառնական ծախսերի մակարդակի պահպանման պարագայում:
Տասնհինգ տարում արժեշրթայի վճարված շահութահարկը կազմում է \$579,645.4

Արժեշղթայի իրականացման դեպքում հաշվարկային գործակիցներ

Էկոնոմիկայի
Նախարարություն

Ընդհանուր ROI (Return on investment)

- Սկսվում է՝ **49.34%**, 2-րդ տարում նվազում մինչև **41.03%**,
- Այնուհետև կայուն աճ մինչև **47.41%** (15-րդ տարում):
Սկզբնական տատանումից հետո ներդրումների վերադարձը կայուն բարձրանում է՝ ցույց տալով, որ նախագիծը տարիների ընթացքում դառնում է ավելի արդյունավետ:

Ընդհանուր ակտիվների եկամտաբերություն (ROA)

- Սկիզբ՝ **126.6%**, 2-րդ տարում նվազում մինչև **105.7%**,
- Այնուհետև կայուն աճ մինչև **129.2%**:
Ակտիվները շատ արդյունավետ են օգտագործվում, և ամբողջ արժեքային շղթան ստեղծում է շահույթի բարձր մակարդակ հարաբերականորեն փոքր ակտիվների հաշվին:

Զուտ շահույթի մարժա (Net profit margin)

- Տատանվում է **35.3%–38.2%** միջակայքում,
- Ունի դանդաղ, բայց կայուն աճ:
Հասույթի զգալի մասը վերածվում է զուտ շահույթի, ինչը վկայում է ծախսերի լավ կառավարման և արտադրության արդյունավետության մասին:

IRR Սկիզբ՝ **-50.7%**, այնուհետ արագ աճ մինչև **44.1%** 15-րդ տարում:

Սկզբնական փուլում մեծ կապիտալ ներդրումների պատճառով IRR-ը ցածր է, սակայն նախագիծը արագ դառնում է ֆինանսապես շատ գրավիչ երկարաժամկետ հեռանկարում:

- Զուտ շահույթի մարժան պահպանվում է $\sim 35\text{--}38\%$ միջակայքում, ինչը վկայում է ծախսերի արդյունավետ կառավարման մասին:
- Ներդրումների եկամտաբերությունը (ROI) կայուն է և աճում է մինչև $\sim 47\%$ ՝ հաստատելով ծրագրի երկարաժամկետ արդյունավետությունը:
- Ներքին եկամտաբերության նորման (IRR) հասնում է $\sim 44\%$, ինչը նախագիծն առավել գրավիչ է դարձնում ներդրողների համար:
- Ակտիվների եկամտաբերությունը ($\text{ROA} > 120\%$) ցույց է տալիս, որ ողջ արժեշղթան բարձր արտադրողականությամբ է աշխատում:

- Վաճառքից ստացված հասույթի (հապալաս և հյուր) աճը կայուն է՝ ապահովելով կանխատեսելի դրամական ներհոսքեր;
- Հյուրերի արտադրությունը ստեղծում է կայուն հիմքերի վրա խարսխված դրական զուտ դրամական հոսքեր;
- Արագանում է ներդրումահատույցը;
- Ամբողջ արժեշղթան՝ հումքի արտադրությունից մինչև վերջնական վերամշակում, շահութաբեր է և, ներդրումային տեսանկյունից գրավիչ, երկարաժամկետ հեռանկարում:

Սահիկ 1 - <https://www.healthline.com/nutrition/foods/blueberries#nutritional-composition> ;

Սահիկ 3

https://www.trademap.org/Country_SelProductCountry_TS.aspx?nvpm=1%7c051%7c%7c%7c081040%7c%7c%7c6%7c1%7c1%7c2%7c2%7c1%7c2%7c1%7c1%7c1 ;

Սահիկ 8 - <https://www.agro911.am/ecommerce/townakimikatner-c144734263/ttow-torf-p593171097> ;

Սահիկ 14 - <https://www.ebay.com/itm/233728995665>,
<https://www.ebay.com/itm/317584026692> :

Հնորհակալություն